

Kinderen leren vertellen dankzij Aristoteles. Verhalen vertellen op de basisschool.

1 januari 1999

Auteur: Marco Holmer

Volume: 30

Nummer: 3

Pagina's: 170-178

Documenten

- [moer_jrg30_030.pdf](#)

marco holmer tijdens de allereerste bijeenkomst van de verhalenclub waren de kinderen nieuwsgierig en reageerden enthousiast elk kind wilde iets aan de verhalen bijdragen de verhalen groei kinderen leren vertellen en groeiden steeds maar door er kwam bijna geen einde aan wanneer de kinderen dankzij aristoteles begonnen met vertellen ontstonden steevast eindeloze verhalen en na kortere of langere verhalen vertellen op de tijd eindigde elk verhaal in een aarzelend gestamel het begin en het einde van het basisschool verhaal bleek een enorm probleem de kinderen konden geen duidelijke structuur in hun verhaal verwerkt krijgen eigenlijk heel logisch het vertellen van een verhaal zonder het van tevoren uit het hoofd marco holmer werkt als verhalenverteller in thea geleerd te hebben veronderstelt een over te rs scholen bejaardente huizen en alle andere zicht over het complete verhaal de verteller plaatst waar men naar hem wil luisteren hij moet zich vanuit het perspectief van een geeft daarnaast cursussen aan jongeren en volwassenen vogel in het verhaal kunnen oriënteren anders niet in het vertellen van verhalen in dit artikel raakt hij of zij de weg kwijt voor veel beschrijft hij zijn ervaringen met het leren vertellen kinderen is dat een onuitvoerbare opgave van verhalen aan kinderen van buurthuis de jutter kinderen ervaren een verhaal als een film en basisschool de maasplainschool in de rivieren woord voor woord zin na zin alinea na alinea wijk in ut recht ontspint zich het verhaal dat wordt duidelijk als we luisteren naar het verslag van een ervaring door een kind na de vakantie verloor kinderen vertellen dat was de opdracht lopen veel verhalen als volgt eerst reden we die buurt huis de jutter en basisschool de naar en daarna en daarna en toen en maasplainschool in de rivieren wijk in utrecht toen en dat was ik nog vergeten te vertellen mij in het kader van het onderzoek en tenslotte kwamen we weer thuis raags beleidige en niet uitsluitend vertellen chronologisch zijn alle belevenissen in de over hun dagelijkse ervaringen maar eigen herinnering opgeslagen voor kinderen

is de literaire verhalen zoals je die in kinderboeken enige manier om te reproduceren wat zij kennen kunt vinden en vertellen en met een dui hebben meegemaakt het opnieuw afdraaien delijk begin en en duidelijke inde de van het filmpje voornamelijk all o c h t o n e kind eren zouden op op het moment dat ik dat ontdekte vroeg die maniere een extra impuls moet en krijgen ik mij af op welke manier ik kinderen aan om de Nederlandse taal actief te gebruiken en wegwijzers kon helpen wegwijzers die hen zouden leiden van het begin van het verhaal de verhalenclub naar het einde een hulpmiddel om zich in hun eigen verhaal te oriënteren zo ontstond de verhalenclub van 1994 t m h e d e n k w a m e n t w e e k e r p e r j a a r k i n d e r e n i n v e r h a a l o p b o u w i n e e n l e e g h o o f d d e l e e f t j d v a n z e v e n t o t n e g e n j a a r n a s c h o o l t i j d b i j e l k a a r o m v e r h a l e n t e b e d e n k e n e n d i e g e l u k k i g k r e e g i k h u l p v a n d e o u d e g r i e k s e m e t e l k a a r t e d e l e n n a e e n e e r s t e e x p e r i w i j s g e e r a r i s t o t e l e s i n z i j n p o e t i c a h e e f t h i j d e m e n t e e l j a a r w e r k t e n a l l e s c h o l e n e n b u u r t s t r u c t u u r v a n v e r t e l l i n g e n v a s t g e s t e l d i n v i j f h u i z e n u i t d e w i j k a a n d e z e t a a l s p e l a c t i v i t e i t b e l a n g r i j k e m o m e n t e n m e e t i e n k i n d e r e n t i e n b i j e e n k o m s t e n v a n e e n u u r e n e e n g r o t e k o f f e r v o l m e t v o o r w e r i h e t e x p o s e p e n d e v i n d p l a a t s v o o r v e r h a a l i d e e n d e b e s c h r i j v i n g v a n d e b e g i n s i t u a t i e v a n h e t v o r m d e n d e u i t g a n g s p u n t e n v o o r d e c l u b v e r h a a l z o d a t d e l u i s t e r a a r h e t v e r h a a l k a n 170 m o e r 1999 3 b e g r i p p e n d e b e l a n g r i j k s t e e l e m e n t e n h i e r n i e t v i n d e n h i j g a f d e c i r c u s b a a s 15 z i l v e v a n z i j n t i j d p l a a t s 2 e e n o f m e e r d e r e n d u k a t e n e n k r e e g d e j o n g e m a n m e e n a a r p e r s o n a g e s e n h e t v e r l a n g e n 4 v a n d e h u i s v i e r w e k e n l a t e r s t o n d d e j o n g e n a l s p r i n s h o o f d p e r s o o n b o v e n o p d e p r a a l w a g e n e n r e g e e r d e v i j f d a g e n l a n g h o n d e r d j a a r g e l e d e n l e e f d e e r e e n j o n g e m a n o v e r d e s t a d w i e n s h o o f d b i j n a h e l e m a a l l e e g w a s h i j w o o n d e m e t z i j n o u d e r s i n e e n k l e i n l u i s j e i n 4 d e a f l o o p h e t b o s b i j e e n g r o o t m e e r 2 i n d a t l e g e h o o f d n a h e t h o o g t e p u n t i s h e t v e r h a a l n o g n i e t l e e f d e e e n g r o t e w e n s h i j w i l d e p r i n s w o r d e n a f g e l o p e n w e b l i j v e n n i e u w s g i e r i g n a a r d e h i j h a d e e n k e e r e e n p r i n s g e z i e n e n s i n d s d i e v e r d e r e b e l e v e n i s s e n v a n d e h o o f d f i g u r e n t i j d l e e f d e d i e w e n s i n e e n k l e i n h o e k j e v a n w a t v o o r i n v l o e d h a d d e z e g e b e u r t e n i s v o o r z i j n h o o f d d e m o e d e r v o e d d e d e j o n g e n o p h u n v e r d e r e l e v e n t e r w i j l z i j n v a d e r i n h e t b o s h o u t h a k t e 3 z i j d e j o n g e m a n g a f a l l e t o e s p r a k e n e n r e d e m a a k t e z i c h z o r g e n o m z i j n l e g e h o o f d v o e r i n g e n t e n b e s t e d i e i n z i j n i n m i d d e l s o m d a t d e j o n g e n d e h e l e d a g n i e t s m a a r d a n v o l l e h o o f d w a r e n o p g e s l a g e n e n h e t p u b l i e k o o k h e l e m a a l n i e t s d e e d w i s t z i j n i e t b e t e r s t e v o n d h e t p r a c h t i g h e t g e n o o t v a n d e k a r i b e d e n k e n d a n h e m e l k e o c h t e n d b u i t e n t u s k a t u r e n v a n d e p o l i t i c i d i e z i j d e a f g e l o p e n s e n d e k i p p e n t e z e t t e n e n z o k w a m h e t d a t j a r e n n o o d g e d w o n g e n h a d d e n g e k o z e n z i j d e j o n g e n a l s g e e n a n d e r w o n n e n k o n z o e w i l d e n t e l k e n s o p n i e u w d e v e r h a l e n v a n d e j o n g e k e n k o n k a k e l e n e n s c h a r r e l e n a l l e e n e i e r e n m a n h o r e n d e j o n g e n l a n r e i s d e v a n t h e a t e r n a a r l e g g e n w a s h e m n o g n o o i t g e l u k t t h e a t e r h e t h e l e l a n d d o o r o v e r a l s t o n d e n d e t o e s c h o u w e r s v o o r z i j n p r o g r a m m a i n d e r i j 2 h e t m o t o r i s c h m o m e n t d i t i s h e t e i n d e v a n d e i n l e i d i n g m a a r v o o r a l 5 h e t e i n d b e e l d h e t m o m e n t w a a r o p h e t v e r h a a l d a a d w e r k e e n v e r t e l l i n g r i c h t z i c h a l t i j d t o t e e n p u b l i e k l i j k v a n s t a r t g a a t i n d e s i t u a t i e g e b e u r t i e t s d e v e r t e l l e r w i l i e t s o v e r b r e n g e n h e t e i n d d a t o m e e n o p l o s s i n g v r a a g t j e z o u k u n n e n b e e l d v o r m t d a a r v a n d e

c onclusie dat kan de zeggende motor van het verhaal gaat moraal van het verhaal zijn maar dat hoeft lopen vaak kun je in een verhaal dit moment niet altijd expliciet het geval te zijn het herkennen aan zinsne den als plot-seling of meest voorkomende eindbeelden kent iedereen op een goede dag en zij liden nog lang en gelukkig op een zonnige dag kwam bij het huisje in het niet uitsluitend tijdens carnaval het hele bos een bonte circusstoeft voorbij de jongen jaar door was het gekraai van de jongeman te kraaiende van plezier toen hij de clowns de horen langzaam breidde hij zijn programma bereiende arobat en voorbij zag komen ma uit met liederen imitatie sen schetsen uit de circusbaas herkende in het gekraai een helda gelijksleven het cabaret was geboren rasartiest hij gaf de verbaasde moeder zo zilveren dukaten en nam de jongeman op in wannereen verteller bovenstaande vijf ver zijn gevolg haalmoment en goed in zijn hoofd heeft geprent dan geven zij route aan die door 3 het hoogtepunt het verhaal heen moet worden afgelegd zij de motor van het verhaal is onhoudbaar op zorgen ervoor dat de verteller niet kan ver weg naar het antwoord op de belangrijkste dwalenvraag in dit verhaal wordt de jongeman een ik had de wegwijzers gevonden voor de prins of blijft hij een zonderling kinderen kon ik deze basistrucuur zelfs nog tijdens de voorstelling raakte de burge wat vereenvoudigen tot drie belangrijke meester opgetogen over die jongen die alles momenten wat hem ooit was voorgegaan perfect kon naa of men is op weg naar het motorisch kraaien wat een grap wat een geheugen moment en dus is alles wat men daarvoor sprak hij opgewonden ik wil hem hebben vertelt inleiding zodat hij over een maand in onze stad prins bomen is op weg naar het hoogtepunt carnaval kan zijn een betere nar kunnen wec of men wandelt vrolijk op het eindpunt af 1999 3 moer 171 wegwijzers de struic tuur van de vertelling lag tasbaar voor de kinderen ik besloot om deze drie wegwijzers bij de allerlei details bruikbaar voor het verhaal kinderen te introduceren maar van een lezing konden direct aan het beeld ontleeend worden over aristoteles was natuurlijk geen sprake de afbeeldingen konden als spiekbriefjes worden wegwijzers moesten aan de kinderen worden gebruikt tijd en shet vertellen levendig mogelijkworden voor geschoteld het documenteren van een verhaal in drie zodanig dat zij die momenten konden ontbeelden in gevormde een idee alhouvast voorhouden volwas sen en gebruiken daarvoor de kinderen behalve de laatste afbeelding met stal kernwoorden voor kinderen zijn die gaf problemen het was relatief eenvoudige kernwoorden echter geen hulpmiddel maar dig voor de kinderen om uit te beelden een nieuwe puzzel aan de meetafbeelding van het verhaal te construeren maar de vastgevan de vakantie film van de kinderen is geko legde a floop in de vorm van de derde afbeelding voor snaphots foto s van onderweg ding beproefde hen enom in plaats van een drie plaatjes die samen het verhaal beelstunpunt voor hun verhaal bleek die afbeelding een gevangenis voor hun fantasie te zijn om de kinderen vertrouwd te maken met de kinderen moest en zich in te veel bocht en het idee dat een verhaal kon worden samen wringen om het einde van hun verhaal samen te vatten in afbeeldingen werd gebruik gemaakt te laten vallen

me t he t laa t s t e b eeld van de verh al enkaarten saga d eze kaarte n ook dat was verkl a arb a ar e e n vas t gel eg d zijn sp ec iaal ontwikkeld om d e fant asi e t e e inde in een b ee ld v e rond e rst e lde opni e uw tr ainen zie afb ee ld ing i op de kaarten staa n dat ove rzi cht ov e r h et v e rhaa l pas a l s j e al s allerlei afb eel dingen die ont l eend zij n aa n verte ller w ee t waa r j e h e en w ilt he t eind sa g e n e n s prookj es d e konin g d e z a k met b ee ld kun j e b eginne n voor de kind ere n geld de vis het huisje i n het bos etcetera s taat dat gelijk m e t ee n mo e ilijk e top ogra fi e d oor slec hts drie willekeurig d oor de kin de opdra c ht j e wilt van j e eige n hui s na ar r en uit d e stap e l gekoz en plaa tj es op ee n rij b er lijn m aar j e kent alleen de w eg tot aa n d e te l egge n wa s h e t mogelijk om ee n heel ra nd v an h e t dorp v a n d aar gaa pt er ee n verhaal weer te geven groot zw a rt gat dat allee n m e t ee n ov e r in d e pra ktijk we rkte h e t bijn a v o ortr e ffe zi c ht s k aart k an word e n ingevuld d a t b e t e lij k kent verdwalen afbeelding 1 plaatje 1 op naar het hoogtepunt plaatje 2 naar het einde plaa j e 3 mo torisch momen t hoogtepunt eindbee l d d ely rainan 172 moer 1999 3 fase i fan tasie en verhaalopbouw in de eerste vijf bijeenkomsten fase i wordt het opbouwen van verhalen geoefend m e t als in spira tiebron de voorwe rp en uit de koffer d e ve rh a l e n wo rd e n in dez e fa se nog voor e e n groot ged e elte door d e beg e leider ve r teld zij dienen als aansc houwelijke voor be elde n all e re erst wordt er door ee n van de kind e r en een voorwerp uit de koffer ge kozen de man de kat en de heks bij v oorbe elde d e ec ht e rus si sc he babusch ka pop die siham in febru ari 1 998 h e eft er was een s ee n gevangenis daar z at een oude ui tgekozen zie afbee lding 3 de ee rste asso man ge va ngen voor de gein om de h e ks erin te ciati e bij h et voorwe rp zo rgt voor d e tit el lokken en er zat een zwarte kat voor de deur van h e t ve rhaa l d e tove rpop om e rop t e le tte n dat e r gee n a nde re m e nse n s a m e n met d e kind e re n zoekt de be ge l e i naar binnen kwamen d e heks kwam bij de de r l a ngs d e dri e vra ge n m e t d e w n a ar d e deur en de ka t keek door de brievenbus hij con t ou ren van d e vertelling el k an twoord dee d de deur open en l okte d e h e ks n aar de op elke vraa g wordt dir ec t door d e b e ge l e i gevangenis hij v e r te lde da t d aar haar tove r de r omge ze t tot ee n of m ee r zinn e n di e h e t boek lag binnen in de gevangenis zag de heks be gin van h et verhaal vormen een groot b o rd re e t pap ze h ad h onger van wie i s h et voorw erp ge kreg e n e n begon te eten toe n zat ze er was ee ns ee n vade r die vijf kinde ren had drie ge vangen d e kat e n de o ude ma n l eefden nog zussen en t wee b roe rs maar hij zag z ijn kind eren la ng en gelukk ig de kat g ing op j acht en a t de ni et vaak muize n op hij werd g ro t e r en d ikker wa t do et di e wi e in h e t ve rhaa l hij was geheim agen t en was bijn a altijd op reis a jbeel ding 2 voorbeeld v an een verhaal va n ee n wa nnee r hij te rug kwa m ni et h et v liegtuig brac ht kind bij t wee sagaplaa tjes hij a ltijd een cade autje voo r z ijn kind ere n mee waa r in welke o m ge v in g sp ee lt h e t v e rhaa l in d e v e rh a l e n club bleek d e oplo ssin g ee n z i c h a f voudi g te zijn d e laatste afb ee lding werd vo rige week was di e va der thui s ge k ome n en had gewoon door de kin deren ze lf getekend in de huisk amer u it zijn k offe r een pop te nadat zij aa n de h a nd v a n de ee rs t e twee v oo rschijn g ehaa ld een p op uit ee n land hier ve r plaatj es h e t verhaa l tot aa n h e t e ind e ha dd e n va nda an een toverp op ve

rte lde v ade r b edacht zie afb eel di ng 2 pas op vo or d e valkuil v an d e waa rom vraa g ook di e v erond e rst elt w ee r ee n zek e r werkwijz e inzicht in he t verhaal met b e hulp van d e ze drie elementen impro n aa r aa nl eidin g va n de bo ve n s t aa nd e erv a ri n viseert de b egelei d er vervo lgens h et begin ge n w e rd een vas t e we rk wijze voor de verha va n d e ve rt e llin g tot aa n h e t moto ris c h l e n club ontwikkeld di e uit dri e fa se n b es taat moment daardoor wordt een stevige ver i in de e ers te fa se make n de kind e re n kennis haalbasi s g el e gd zod a t ie de r ee n in de v erha met het fenom een het z elf b e d e nke n van lenclub weet waarove r het in dit verhaal gaat v e rhal e n zij ler e n sp el e nde rwij s ho e v e rha d e kindere n kregen direc t ru z ie all emaal l e n zijn o p ge bouwd e n l e re n om ge bruik t e wilde n z ij als ee rste m e t d e pop sp e le n zij make n van hun fanta s i e graaid e n e n tro kken e n duwden to t s l o t hadde n 2 in de tweede fase e xpe ri m e ntere n d e kind eren de twee broers samen d e pop va st de ene b ij h e t zelf me t h e t opbouwen v a n eigen v erhalen hoofd en de and e re b ij d e vo e t e n ik had hein li e t 3 in de d e rde fase wordt de st a p van verhaal eerst sch reeuwden ze allebei e n z e trok k e n om n a ar v e rte lling g em aa kt het ha rdst plotseling b rak de pop in tweeen ze 1999 3 moer 173 vertelling onderweg een collega een dier de kobold etcetera toen hoo rden ze om hen heen knabbelen en knagen de hoofden van de andere poppen waren al begon n en niet ete n de d eur van de k e u ke nkas t was al half op en van een van de stoelen was allee n nog maar het kussen over ze eten hout daar wa ar ze van gemaak t zijn riep e n de o udste n waarh ee n ga a t d e hoo fdfiguur op punt e n wa a r o nd e rweg ee n k euze gema a kt kan wo r d e n links rec hts h e t bos in naar d e s tad naar de boerderij sn e l alle popp en na a r buiten and ers et en ze on s h ele huis op ze raapt e n all e stukken pop op en zetten di e b u iten b ij h un jongste z us in he t gras die paste op de p oppe n en alle ande re k inderen renden d e straat op om e te n voo r di e p opp e n te gaan zoek e n wa t zou d e hoofdfiguur in e e n gege ven s itu ati e kunnen do e n w egre nn e n b e d e l e n vec ht e n e tcetera zij be ld en aan b ij alle deure n heeft u n og o ude s t oe le n d e uren pla nken en ka s te n onze poppen h ebb e n h eeee l vee l h o nger in de tuin groe ide een e no rm e berg va n o ude spullen de k inde ren renden afb eeldi ng 3 de toverp op af e n aait m e t t afe ls stoe le n en kas t en en d e p opp en at e n a lles direct op zij s mulde n to t da t hun buik en hadden alle twee een halve pop in hun handen hele maal vol zaten toen pas s topte n ze met huilen en uit de p op k wam ee n ba b yp op t e v oorschijn e n honger roep en d e twee g rootste zussen raapt en s n e l de b ab yp op ho e zou he t v e rhaal na h e t hoo gt e punt op zij begon nen er m e tee n aan te trekk e n en te kunn e n a flop en goed of sle c ht du we n hij is van mij ik zag hein ee rde r riepen de jongs te z us pakte daarna d e popp en ee n voor z ij en trokken ook o m het hardst opnie u w brak een op en zet te ze als ee n pu zzel w ee r in elkaar de p op i n tweeen en k wa m e r ee n ba b yp op op h et moment da t de poppen wee r een pop waren tevo orschij n gewo rden we rd h e t gelukkig wee r rus tig in de tui n de jo ngs te z us raapte hem voorzichtig op en hie ld de p op z ag er wee r n et zo ui t als in de koffer van hem bij haar oo r hij huilt riep ze julli e doe n vade r de kindere n brach ten de pop n a ar binn en en gemeen ze hebben alleen maar honger de hele beloofden dat ze haa r nooit meer uit elkaar

zouden familie kwam om haar heen staan en keek verbaasd halen naar de kleins te baby op eten wat moest zo populair eten je kon hem toch niet met elk of pap op de zespeelse wijze worden kinderen verveuren trouwde ge maakt met de maniere waarop vervolgens gaat de vertelling op weg naar halen zijn opgebovendien wordt hun het hoogtepunt de begeleider bewaakt de fantasie geprikkeld alles is mogelijk in deze structuur van de vertelling de kinderen verhalenaant alle verzin sel van de kinderen bepalen langs welke weg dat hoogtepunt worden in het verhaal verwerkt wordt bereikt zij doen dat aan de hand van de vaardigheden gevoel voor de structuur vragen die door de begeleider opkeuze tuur en een actieve fantasievormen twee momenten worden voor gelogd om beurten belangrijke voorwaarde n voor kinderen om krijgen de kinderen de gelegenheid om een hun verhaal te kunnen vertellen deze wordt bijdrage aan het verhaal te leveren den in de praktijk getraind wie of wat ontmoet de hoofdfiguur uit de aan het einde van de eerste bijeenkomst 174 moer 1999 3 boer pim in gevaar precies om 7 uur stapte boer pim uit zijn bed hij trok zijn kleren aan at een boterham met pindakaas dronk een groot glas melk en trok zijn gewone daagse klompen aan hoog tijd om aan het werk te gaan duizend dennenbomen moesten in het bos worden omgehakt voor sinterklaas moest alles klaar zijn pim haalde zijn paard uit de stal hij steeg op en keek tevreden om zich heen boven op zijn paard voelde pim zich net een ridder hoog en veilig samen met zijn paard was hij de sterkste en de dapperste boer van het hele dorp iedereen die hij tegenkwam ging een stukje achteruit en liet hem voorbijgaan langs de weg naar het bos stond een circus de leeuw zag pim en het paard allang aankomen lekker paard met dat gaat er altijd wel in dacht hij hij gromde gevaarlijk en nam een aanloop voor een reuzesprong maar het paard was niet bang hij ging op zijn achterste benen staan en schopte en briede naar de leeuw en pim floot op zijn vingers en riep vort vort weg jij met zijn staart tussen de benen kroop de leeuw terug in zijn kooi en tevreden wandelden pim en zijn paard verder midden in het bos maakte pim zijn paard vast aan een boom hij pakte zijn zaag en zijn trommeltje boterhammen met pindakaas en ging aan het werk de bomen vielen als lucifershoutjes naar beneden dat schoot lekker op ineens hoorde hij achter zich een fietsband die langzaam sissend leegliep verbaasd keek pim om vlak achter zich zag hij een enorme slang wel vijf meter lang met grote ogen en zo snelle slijmerige tong de slang sperde zijn bek wijdopen en hapte in de linkerschoen van pim pim keek geschokken naar beneden langzaam heel langzaam verdween zijn linkerbeen in de bek van de slang het was net of die een dikke dropveter naar binnen slurpte he help riep pim en hij keek naar zijn paard dat vast zat aan de boom wat moet ik doen afbeelding 4 voorbeeld van een verhaalopzet die kinderen moeten afnemen 5 deze tekening maakten kinderen bij het verhaal van boer pint 1999 3 moer 175 boer pim wordt gered boer pim zat vast met zijn linkerbeen in boer pim zat vast met zijn linkerbeen in de slang hij keek bang om zich heen de slang hij keek bang om zich wat moest hij doen heen wat moest hij doen ineens wist hij het hij haalde uit zijn ineens wist hij het de zweep van zak een hamer te voorschijn hij gaf een zijn paard natuurlijk hij gooide

flinke klap op de kop van de slang zijn zweep naar de slang en die voorzichtig trok boer pim zijn been uit raakte helemaal in de knoop de slang en ging weg met zijn paard voorzichtig trok boer pi m zijn been uit de slang en ging weg met zijn paard boer pim zat vast met zijn linkerbe e n in boer pim zat vast met zijn linke rbe en in de s lang hij ke ek b ang om zich hee n de sl ang h ij keek b ang om zich h een wat mo e st hij doen wat moe s t hij doe n gelukkig kwam op dat mome nt de h o nd ine en s wi st hij h e t de tij g er van h e t c ir van boer pim aanlopen hij beet d e cu s boer pim ri ep d e tijger e n de slang sla ng in zijn lijf e n de slang de e d zijn vluchtt e het bos in bo e r pim s tond op e n b ek wijdop e n voorzichti g trok bo e r r ee d w e g m et zijn pa a rd pim zijn bee n uit d e slang e n ging weg m e t zijn paard e n zijn hond d 01 0 c o d 9 afb eelding 6 oploss ingen van kindere n bij het verhaal va n boe r pim 176 moer 1999 3 in t roduceert de b ege l eide r h et b oe k van de van de v e rtelling h e t voorwerp moet erge n s verhal enc l u b om d at d e vert e lde voorb eel in het ve rhaal e e n pl a ats krij gen d e kinde ren d e n vluchtig zijn word en zij in h e t boek van v e rtellen in d e gro e pj es aan elka ar de id eee n d e verhalen c lub vas tgel e gd al s in e en d a g di e zij krij ge n en b es luit en tot e en uitgewerkt boe k worden de ervaringen van de k i nderen v e rhaa lid ee aa n de h a nd v an d e v erhale n ge docum e n d e mees t a l ko rt e ve rh al en worde n in tee rd dankzij het bo e k kunnen de kinde ren korte zinn e n opg etek e nd he t l aa tst e b e eld te ru gkijke n o p hun e i gen lee rpro ces bov e n h e t e i n db ee ld wordt do or d e kind e re n zelf di e n wordt h e t boek ge- bruikt om over de g e tek e nd acti v i te it en van de verh alencl ub vers lag te d e ze w e rkwijze wordt ee n a a ntal k e re n in doen in de klas van de kinderen z i e afb eel gro epj es geoefend bij d e sam e n st e llin g van ding 4 5 e n 6 d e v erhale n va n de kinde r e n deze groepj es wordt re k ening geh ouden me t worden door de b ege le i der u itgewe rk t en de v ersc hill ende kwalit e iten van de kind e ren door de kinde ren van illus traties voorzien fantasi e structur erend vermoge n lef orga de voorlop e rs van d e drie afbe e ldings teke nisati e tale nt s amenwerking aan d e h and ningen van ob servati es en aanwijzin ge n va n de le e rkra c ht v an de kind e re n s t e lt de b ege lei fase i verhaalexperimente n d e r gro e pj es s a men waari n deze v erschillen d e kwalit e iten zove l moge lijk aanwe zig in de volg e nde bijeenkomste n fas e 2 zijn de zijn kinderen z e lf a an d e be u rt nu worden de saga plaatje s ge introduce e rd d e kinde r e n fase 3 van verhaal naar vertellin g worden in gro e pj es va n twee of drie kind e re n v e rd ee ld elk gro epj e tr e kt blind twe e in de la atst e bij ee nkom s te n fas e 3 s taat het s a ga plaatj e s uit de stapel e n ki es t ee n voor transformeren van de verhalen in vertellingen werp uit de koffer de afbeeldingen marke ren centraal d e kind eren oefenen het v ertell en het moto ri sch mom e nt en h et hoogtepunt va n hun eig e n verhalen de saga pla atje s e n 1999 3 moer 177 hun eigen tekening zijn daarbij de wegwijzers leider hebben tijdens het ontwikkelen van door de structuur van het verhaal de beschreven werkwijze veel plezier beleefd tijdens de eerste vertel- pogingen van de aan de bijzondere vreemde leuke en span kinderen bleek echter dat de beelden en nende verhalen die we elkaar hebben verteld tekeningen alleen niet voldoende houvast boden om een duidelijk hulpmiddel te zijn noten en litera- tuu r moeten de beelden de kinderen herinneren aan het juiste moment in het ver-

haal geen idee sa ga verhaalen kaart zijn verkrijgbaar bij afbeeldingen die hen op ideeën brachten het verhaal benedrijf jpc oenstraat 61 bis maar synoniemen voor de drie aristoteliaan 353 1 en utrecht 03 029 369 04 se verhaalmomenten die verbinding tussen plaatjes en verhaal moest duidelijk worden aris tot el es poet ica v erta ald door n van der gelegd ben j m breme ramst e rd amath e n eum door het verhaal te dramatiseren werd dat polak e n van tie nn e p 1995 bereikt de structuurmomenten motorisch holme r m de ras artiest een vertelling utrecht moment hoogtepunt en eindbeeld werden het verhalen benedrijf 1997 gemarkeerd in de vorm van tableaux vivants r a man e sa c a kirchzart e n m e getm eye r zie foto s die tableaux werden vervolgens 1989 verbonden met de beelden de beelden verveerle se ra n robby sih a m m a uri ce patri anderden van plaatjes in doorleefde momenten yas sin aswin en an genie van de maa s ten uit een verhaal de start het hoogtepunt pleinschool de toverpop in de juffro u wis en de afloop een slaapkop utrecht het verhaal benedrijf daarna werden de vertellingen nog een 1998 aantal malen geoefend vooral om genoeg lef te veroveren om ze zomaar te durven vertellen aan het slot van de verhalenclub was het dan voor de kinderen mogelijk om het verhaal te onthouden zonder het uit hun hoofd te leren het bleek zelfs voor enkele kinderen mogelijk om op basis van dat korte gedocumenteerde verhaal te improviseren ter plaatse konden korte gebeurtenissen aan het verhaal worden toegevoegd de structuur lag nu immers vast na afloop van de bijeenkomsten van de verhalenclub wordt het boek met de opgetekende verhalen na de schoolklasca de u gegeven die officiële overhandiging is natuurlijk een uitgelezen gelegenheid voor de kinderen om hun zelfbedacht en geoefend verhaal na de helle klas te vertellen die gelegenheid is voor de verhalenclub kinderen vaak het eerste verhaal dat zij voor de klas vertellen dan zij aris totales was het na enkele experimenten mogelijk om de opgave van het buurthuis de jutter en de maasplein school uit te voeren daarna kon de verhalenclub opgenomen worden in het reguliere aanbod van het onderwijs voorrang gebied utrecht zuid zowel de kinderen als ikzelf als begeleider 178 moer 1999 3